

## РЕЦЕНЗИЯ

на научната продукция и учебната дейност на гл. ас. д-р Мария Стоянова Дишкова, участваща в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Педагогика на девиантното поведение и методи на социалната работа) за нуждите на Университет „проф. д-р Асен Златаров“- г. Бургас, обнародван в Държавен вестник бр.64 от 8 август 2017г.

от проф. д.п.н. Емилия Миленкова Рангелова, хабилитирана и доктор на науките в област на висшето образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.2 Педагогика, специалност „Теория на възпитанието и дидактика“, e-mail – [erangelova@abv.bg](mailto:erangelova@abv.bg)

В обявения от Университет „проф. д-р Асен Златаров“- г. Бургас конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ” по Педагогика (Педагогика на девиантното поведение и методи на социалната работа), участва само един кандидат – главен асистент д-р Мария Стоянова Дишкова.

### Кратки биографични данни

Гл. ас д-р Мария Стоянова Дишкова е родена през 1978г. в гр. Бургас. Паралелно, със завършване на обучението си в Средното музикално училище - гр. Бургас с отличен успех, тя получава и свидетелство за положени изпити по английски език от Гимназия с

преподаване на английски език“Гео Милев“- Бургас. Веднага след това постъпва в СУ“Св.Климент Охридски“ - специалност „Социална педагогика“. Едновременно с бакалавърското образование изучава немски език в Департамента за езиково обучение в СУ“Св.Климент Охридски“ и получава Свидетелство за специализация. След отличното завършване на ОКС „бакалавър“, постъпва в магистърска програма „Педагогика на девиантното поведение“, която завършва също с отличен успех. Отличната й базова подготовка в СУ“Св.Климент Охридски“е в основата на успешно защитената дисертация на тема:“Девиантното поведение у децата като педагогически феномен“.

Подготовката на Мария Дишкова като специалист определя и нейните основни научни интереси в двете основни направления: педагогика на девиантното поведение и методи на социална работа, които са предмет на обявения конкурс..

### **Научна и научно приложна дейност**

В конкурса за доцент гл.ас. д-р Мария Дишкова участва с 53 заглавия, от които 2 монографии - една самостоятелна и една - в съавторство; 2 самостоятелни учебни помагала; една студия; 48 статии, от които една в съавторство. Не приемам статиите под №6, №7, №8, №9 като статии с импакт-фактор, тъй като посоченото списание не е индексирано в съответната база данни.

Монографията“Взаимодействие между образователни и социални институции за преодоляване на девиациите в поведението на децата“ е посветена на значим и недостатъчно разработен и в теоретичен, и в практически аспект проблем. Специално внимание е отделено на

училището и в частност – на началното училище, като образователна институция, която има особено място, както за превенция, така и за преодоляване на девиациите сред децата. Обосновани са измеренията на началното училище като образователен и социален феномен. Анализирани са международни и национални закони, утвърждаващи училището като социално-педагогическа институция. Специално внимание е отделено на мястото на началното училище в системата за социално-педагогическото взаимодействие, насочено към преодоляване на девиациите сред децата.

Въз основа на целенасочено проведено емпирично изследване са разкрити съществуващи девиации в поведението на децата в началното училище и причините за тяхната поява. Анализирано е мястото на началния учител и взаимодействието му със семейството като условие за оптимална превенция и ресоциализация на децата с асоциално поведение.

Интерес представлява представената методика на социално-педагогическа работа в началното училище. Предложените методи за индивидуално и групово социално-педагогическо взаимодействие в началното училище за преодоляване на отклоняващото се поведение сред учениците могат да бъдат използвани в педагогическата практика.

В колективната монография „Аспекти на оценяването в образователни и социални институции“, гл. ас Мария Щерева разработва параграф за „Оценяване на качеството на социалната работа“. Цитирани са четири модела за социална работа, написани от И. Дерижан, които реално са разработени от Лурънс Шулман в книгата му “Изкуството да се помага на индивиди, семейства и групи“( Л. Шулман, София, 1994г.с.62). Очертани са основни социални услуги, които се предоставят в

специализираните институции в съответствие със съществуващото законодателство в Република България. Обосновани са основни предпоставки за успешното структуриране на реални качествени социални услуги. За оценяване качеството на социалната работа авторката разработва и апробира въпросник от 100 твърдения за студента – бъдещ социален работник, който може да се използва и в другите висши училища.

По темата на конкурса са посветени и двете учебни помагала „Социална и правна защита на личността и социално законодателство – тестове за самоподготовка на студента от специалност “Социална педагогика“ - първа част и втора част. Обемът на правна информация в авторските тестове е равен на знанията и уменията, които трябва да бъдат усвоени от студентите по учебната дисциплина „Социална и правна защита на личността и социално законодателство“. Методиката за самоподготовка включва предоставяне на възможност на студента да използва сам пълния законов текст, докато решава теста и сам да провери верността на отговорите. Целта е не да се наизустява законът, а той да се познава в съдържателен аспект, за да се използва оптимално в практическата работа на социалния педагог. В съдържанието на учебните помагала са включени закони, които са свързани и с педагогиката на девиантното поведение, и с методите на социалната работа.

Различни аспекти от педагогиката на девиантното поведение са очертани в статиите под номера: № 7, №10, №11, №14, №17, №20, №21, №23, №26, №27, №41, №42, №51, №52. На отделни проблеми, свързани със социалната работа и методите за нейната реализация е посветена студията под №4 и статиите с номера: №6, №8, №9, №12, №15, №16, №17,

№18, №24, №28, №29, №31, №32, №36, №37, №38, №39, №40, №47, №48, №50.

Анализът на цялата научна продукция показва, че тя е свързана изцяло с темата на обявения конкурс. Впечатлява фактът, че след защитата на дисертационния труд, и след раждането на двете ѝ деца, гл. ас. Мария Щерева непрекъснато експериментира и обобщава получените резултати в съответни статии. За нейната научна активност говори и участието ѝ с доклади в 30 научни форуми- национални и международни конференции.

За качеството на научната ѝ продукция говори и броят на цитиранията - 20, които са документирани със съответната научна продукция.

#### **Учебно-педагогическа дейност**

Главен асистент д-р Мария Дишкова е уважаван преподавател. Представената официална справка показва, че е налице необходимият брой учебни часове по дисциплините, които съответстват на темата на обявения конкурс за доцент, а именно: „Педагогика на девиантното поведение“, „Методи на социалната работа“, „Превенция на зависимости“, „Управление на социално-педагогически институции“, „Социална и правна защита на личността и социални закони“.

Към това трябва да добавим и активното участие на гл.ас. Мария Дишкова в разработването на учебни програми, които са свързани с темата на конкурса. Показател за качеството на провежданата учебна дейност са и четирите успешно защитени дипломни работи под нейното научно ръководство.

Основните **приноси** на научната продукция на гл.ас. д-р Мария Стоянова Дишкова мога да очертая по следния начин:

- ✓ Научно обоснована е необходимостта от взаимодействие между образователни и социални институции за преодоляване на девиациите в поведението на децата в началната училищна степен.
- ✓ Предложената методика, за преодоляване на девиациите сред деца в началното училище в условията на социално-педагогическото взаимодействие, е работеща за практиката.
- ✓ Обосновано е мястото на социалния педагог в началното училище и съдържанието на социална работа с различни целеви групи – недоброволни клиенти, лица със зависимости, жертви на домашно насилие и други.

Към гл.ас. Мария Дишкова имам и няколко **препоръки**:

- Необходимо е да се цитира прецизно авторът на стр.19 в колективната монография. Независимо, че използваната книга „Методи на социалната работа“е от двама автори, още на стр. 2 са посочени авторите на всяка част.
- В бъдещите разработки е необходимо, при цитиране на автори, които ползват основополагащи източници, да се използват основополагащите източници, а не преразказа им.
- В бъдещата дейност е полезно да се увеличи броят на дипломантите, както в бакалавърската, така и в магистърската образователно-квалификационна степен.

- Необходимо е да продължат започнатите изследвания със студентите, касаещи ефективното взаимодействие между преподавател – студент, целящо подготовката на социалния педагог като професионалист.

### **Заключение**

Количественият и качествен анализ на цялостната научно-изследователска и преподавателска дейност на главен асистент д-р Мария Стоянова Дишкова показва, че тя е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение. Всичко това и очертаните приноси ми дава основание да предложа, на уважаемите членове на Научното жури и на членовете на Факултетския съвет, да гласуват с положителен вот за присъждане на **гл. ас. д-р Мария Стоянова Дишкова** академичната длъжност **доцент** в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Педагогика на девиантното поведение и методи на социалната работа) за нуждите на Университет „проф.д-р Асен Златаров“- г. Бургас.

01.12.2017г.

Рецензент:

София

/проф. д.п.н. Емилия Рангелова/